

Pædagogisk eftermiddag om klasseledelse

Mercantec
23. maj 2018

Dorte Ågård
Institut for Læring og Filosofi
AAU, dagard@learning.aau.dk

Program

08.00-08.10	Pejlemærket "Engagerede og kompetente undervisere" – introduktion v. Mette Selchau
08.10-09.10	Hvad er pædagogisk kvalitet? Hvad ved vi om, hvilken læreradfærd, der betyder mest for elevers læring og trivsel? V. Dorte Ågård
09.10-09.25	Diskussion i to grupper om, hvilke handlinger oplæggets pointer kunne give anledning til at iværksætte
09.25-09.50	Hvordan understøtter uddannelsesledere bedst lærernes pædagogiske udvikling? Oplæg v. Dorte Ågård og diskussion
09.50-10.00	Afrunding v. Kasper Overgaard

Hvad er pædagogisk kvalitet?

- Pædagogisk kvalitet = undervisning, der fører til, at eleverne udvikler læring og trivsel
- Megen undervisning er velforberedt og velment, men fører ikke til læring
- Derfor skal vi undersøge, om undervisningen faktisk fører til læring, dvs. løbende skaffe os **data** om undervisningen
 - Gennemførelsestal, fraværstal, løfteevne
 - Elevudsagn om undervisningen, fx samtaler og interview
 - Observation af undervisningen
 - QTI
- Derfor skal vi også bygge på **forskning** om, hvordan man bedst fremmer læring
- Bl.a. klasseledelsesforskning

Forskningsbaseret viden om klasseledelse

- Interpersonel klasseledelsesteori – Theo Wubbels, Holland
- 30 års international empirisk forskning på alle niveauer i uddannelsessystemet
- Forskningen viser sammenhænge mellem fagligt udbytte, motivation og klasseledelse
- Forskningen giver en klar retning for, hvad god klasseledelse er

Wubbels 2006, Ågård 2016

Baggrund: Voksende problemer

1. Stor elevdiversitet og spredning i tilgange til skolen
2. Psykisk skrøbelighed
3. Koncentrationsproblemer
4. Problemer med bærbare og mobiler i klasserummet
5. Svag arbejdskultur

(Ågård 2016)

”Manglende motivation”

- Konklusionen er ofte ”mange elever mangler motivation”
- Men motivation er en påvirkelig størrelse
- Den formes af elevernes erfaringer med
 - skolen som helhed
 - faget
 - undervisningen
 - lærerne
- Klasseledelse præger mere end noget andet oplevelsen af skolen, faget, undervisningen og lærerne

Hvad er motivation?

- Det, der får os til at gøre noget
 - Det, der sætter os i gang og giver os energi til at arbejde
 - Et **lokomotiv**
-
- I skolen er motivation cirka = **faglig selvtillid**

Faglig selvtillid

En indre stemme, der siger:

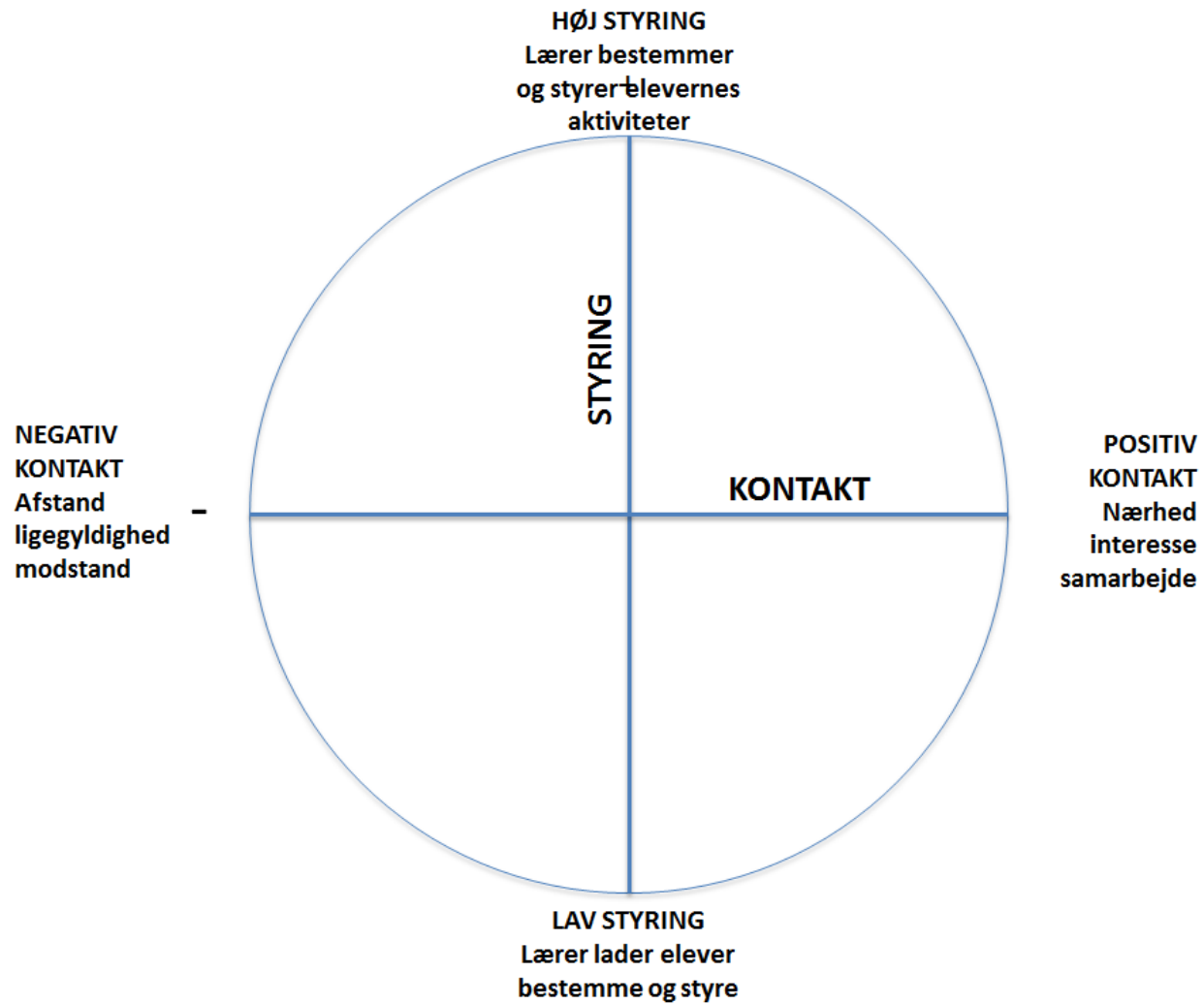
- Jeg ved, hvad det er, jeg skal
- Det, vi laver, kommer mig ved
- Hvis det bliver svært, kan jeg få hjælp af min lærer
- Min lærer vil mig det godt og interesserer sig for mig

Det tror jeg godt, jeg kan finde ud af

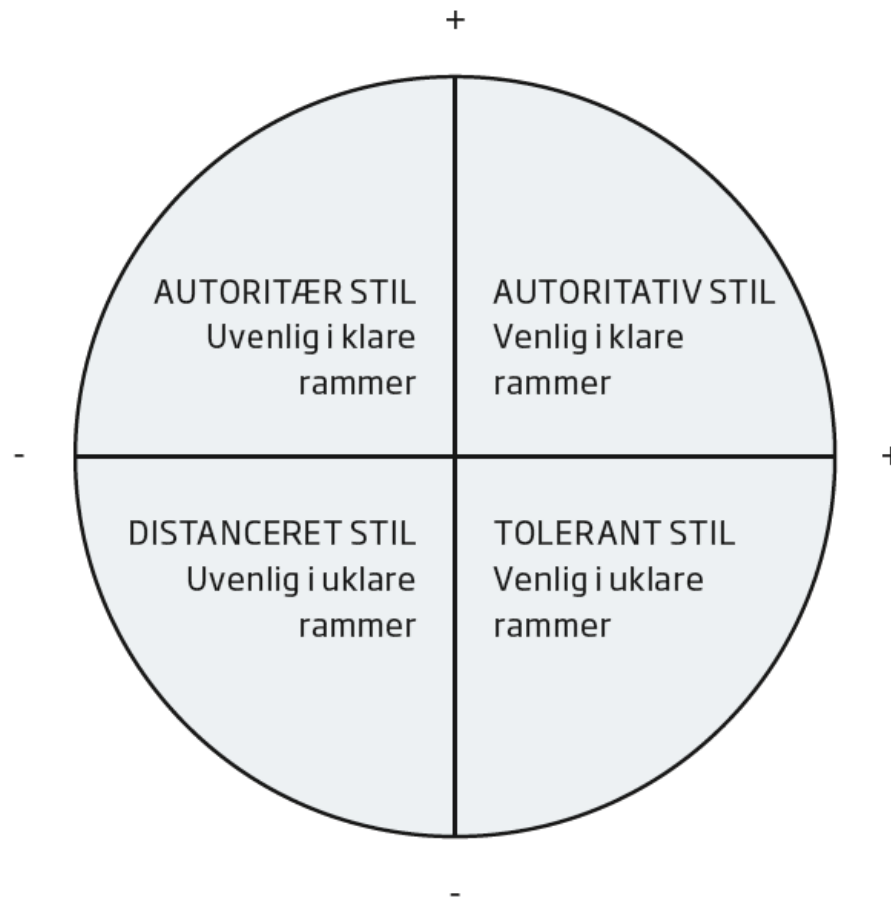
God klasseledelse kan øge elevers motivation

- God klasseledelse kan fremelske stemmen **Det tror jeg godt, jeg kan finde ud af.**
- Det handler om at arbejde med rammesætning og relationer

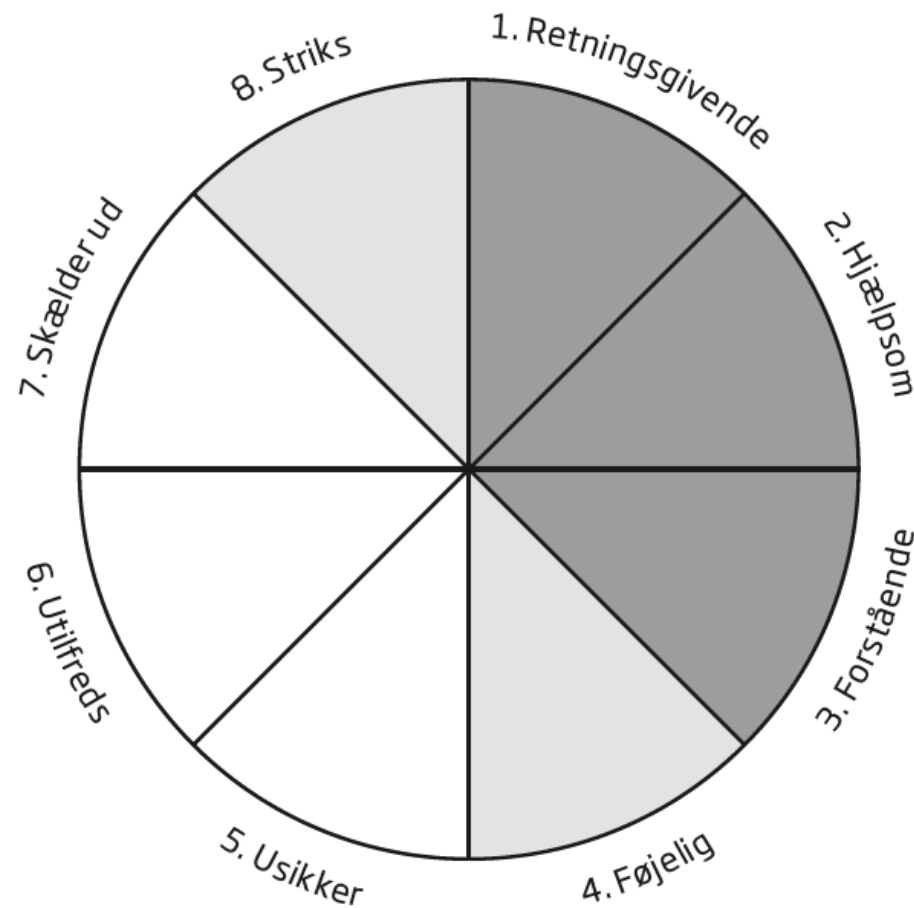
Styring-kontakt-modellen

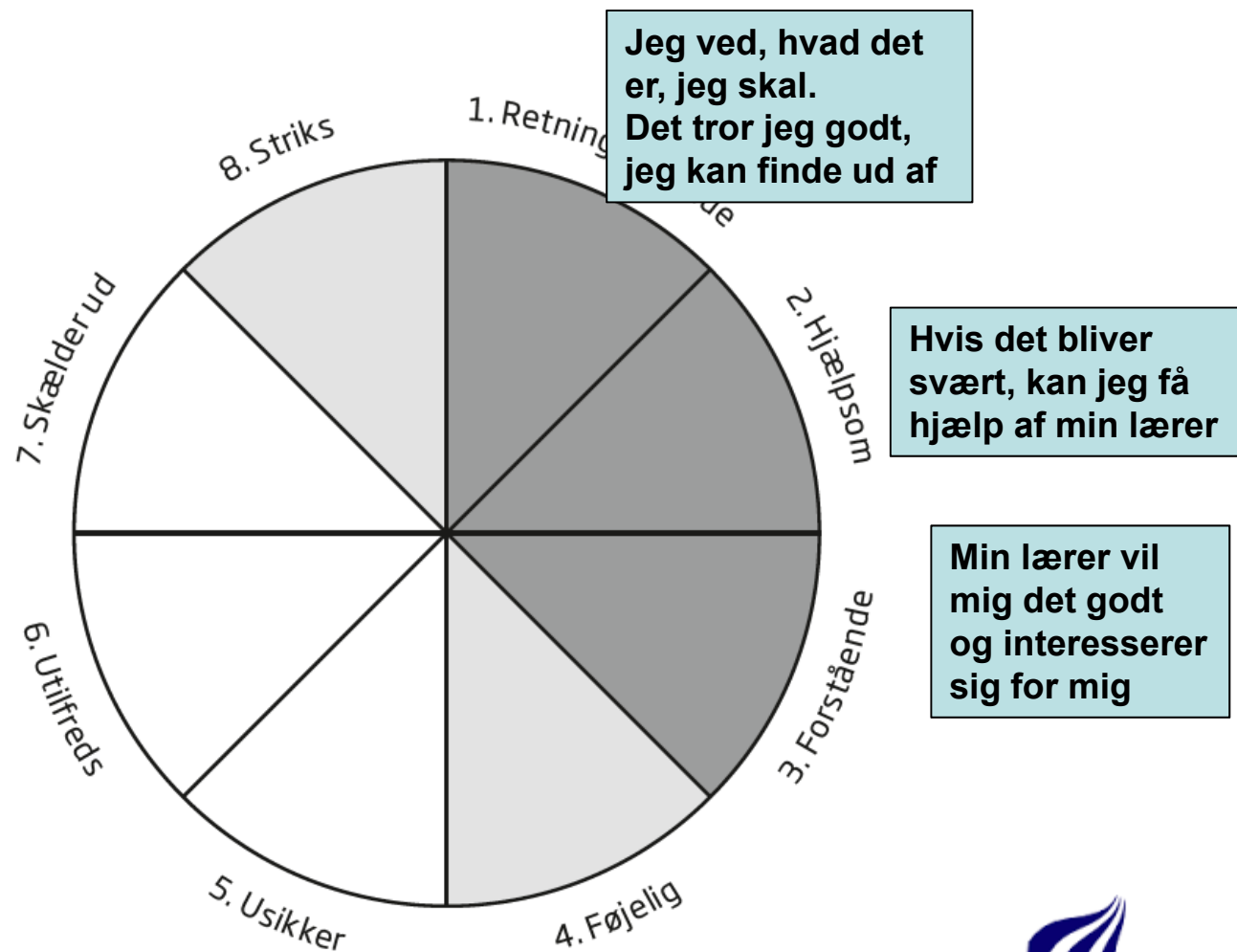
Klasseledelsesstile

Forskellig virkning på motivation og udbytte

De indre motiverende stemmer

Eksempler på læreradfærd

STRIKS

- Når det, jeg siger, ikke er til diskussion
- Siger nej til, at eleven må gå på toilettet i timen

RETNINGSGIVENDE

- Fortæller hvor, hvornår og hvad i gruppearbejdet
- Giver eksempler på den gode besvarelse

HJÆLPESOM

- Guider en elev gennem en opgave
- Låner bog til elev, der har glemt bogen hjemme

FORSTÅENDE

- Accepterer, at en elev har en dårlig dag og ikke laver noget
- Lytter til elevernes livssituation

FØJELIG

- Giver fri før tid, fordi elever plager
- Ændrer undervisningens indhold efter elevernes ønske

7. Skæb
6. Utilfreds

QTI = Questionnaire on Teacher Interaction

QTI 32-itemspørgeramme, version 2017	
	Oktant
Læreren forklarer alting klart	1
I timerne ved vi, hvad vi skal	1
Læreren kan fastholde vores opmærksomhed	1
Læreren har overblik over, hvad der foregår rundt omkring i klassen i timen	1
Man kan gå til ham/hende, hvis man har brug for hjælp	2
Læreren hjælper os i gang	2
Læreren gør meget for at være sikker på, at vi har forstået tingene	2
Læreren vil gerne forklare tingene en gang til	2
Læreren er forstående over for os	3
Læreren lytter til os	3
Læreren interesserer sig for os som mennesker	3
Læreren er venlig	3
Vi har stor indflydelse på undervisningen	4
Læreren lader os stort set gøre, hvad vi vil	4
Vi kan selv bestemme, hvad vi vil lave i timerne	4
Vi har mange valgmuligheder i det faglige arbejde	4
Læreren virker usikker	5
Læreren er genert	5
Læreren har svært ved at styre klassen	5
Læreren har svært ved at få os til at lave noget	5
Læreren virker trist	6
Læreren virker utilfreds med klassen	6
Læreren er meget kritisk over for os	6
Læreren tror, vi ikke kan finde ud af noget	6
Læreren bliver nemt vred	7
Læreren slår ned på småting	7
Læreren skælder ud	7
Det er nemt at blive uvenner med ham/hende	7
Der er mange regler i lærerens timer	8
Læreren forlanger ro i timerne	8
Læreren forventer, at vi laver meget	8
Læreren irettesætter os, hvis vi bryder reglerne	8

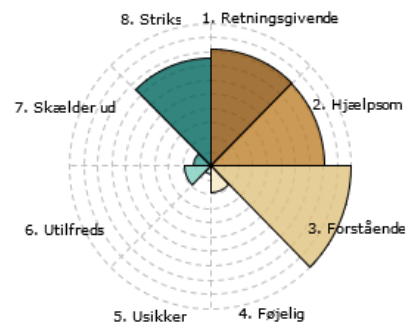
De tre profiler

1. Læreren besvarer spørgsmålene med udgangspunkt i sit **ideal** som klasseleder
2. Læreren besvarer spørgsmålene ud fra sin **egen opfattelse** af interaktionen mellem lærer og elever i den pågældende klasse på det pågældende tidspunkt
3. **Eleverne** besvarer spørgsmålene ud fra deres opfattelse af interaktionen med læreren i den pågældende klasse

De tre profiler

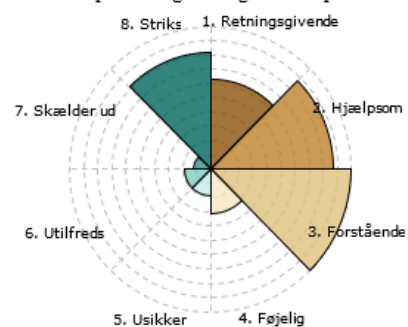
1. Dit ideal

Denne profil viser dit ideal, dvs. hvordan du gerne vil være som klasseleder.

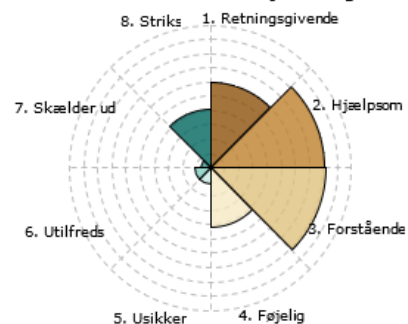
2. Dit selvbillede i klassen

Denne profil viser, hvordan du opfatter dig selv og dit samspil med denne klasse lige nu.

3. Klassens besvarelse

Denne profil viser, hvordan eleverne i denne klasse oplever dig som klasseleder.

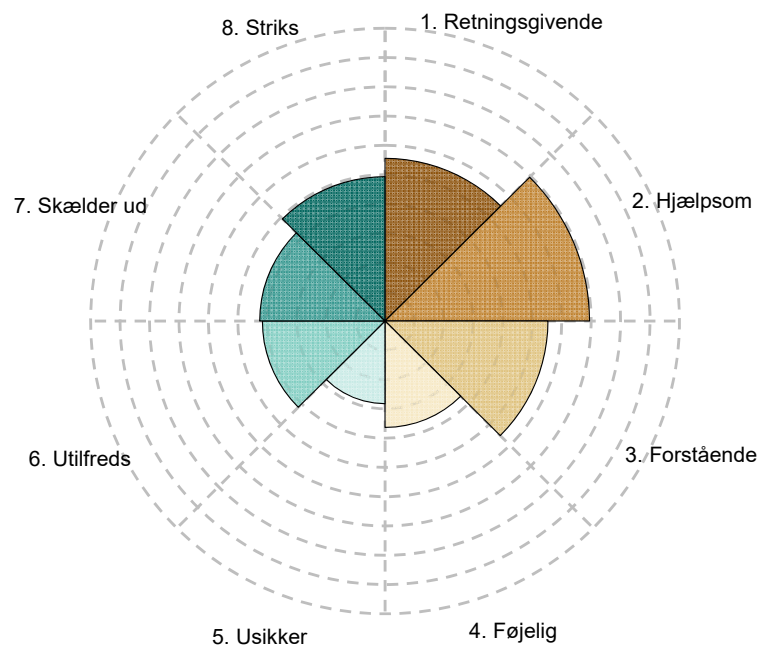
Ikke personlighed

- Klasseledelsesstil er ikke = personlighedstræk
- Den er et billede af det aktuelle samspil
- Den varierer fra klasse til klasse og over tid
- Den udvikler sig over årene

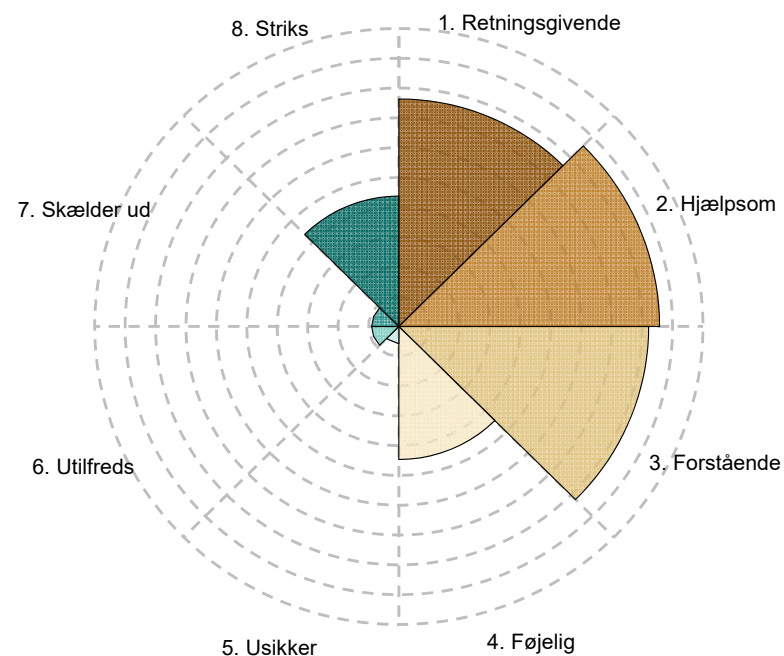

Samme lærer, samme tid, to klasser, elevernes opfattelse

Klasse 1

Klasse 2

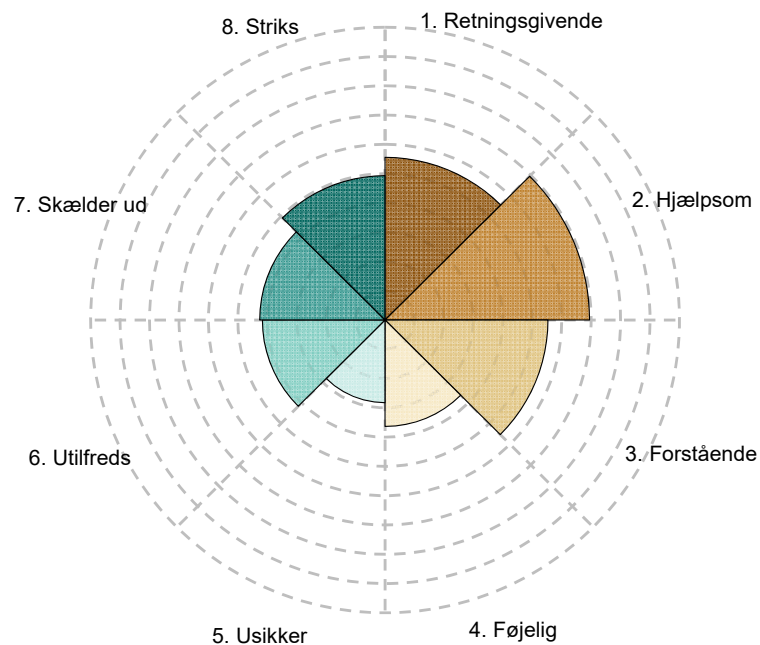

Klasseledelse kan udvikles

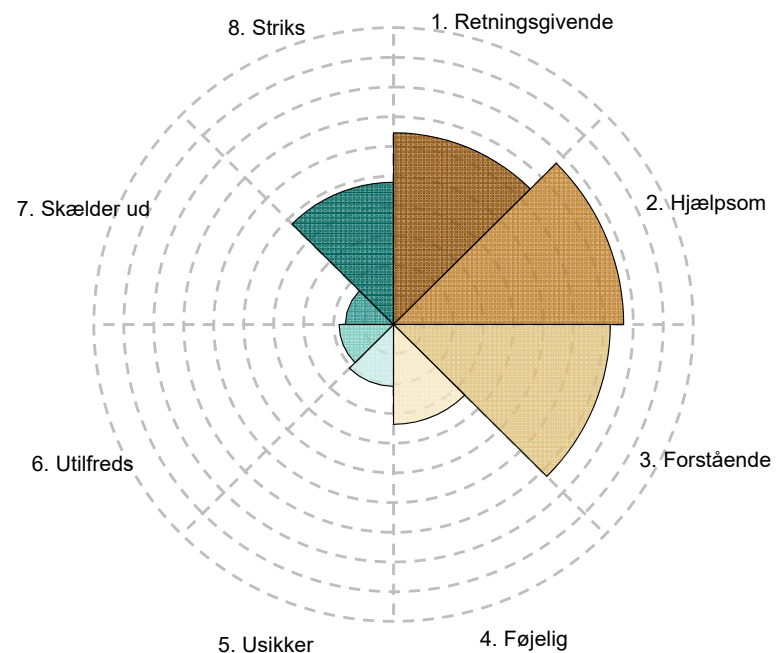
- Alle lærere kan udvikle deres klasseledelse
- Det kræver refleksion og feedback
- Det kræver afprøvning

Udvikling efter 5 måneders interventioner samme klasse, samme lærer

1. måling

2. måling

Denne lærers interventioner

- Bedre timestart
- Styring af computere og mobiler
- Træning i lektielæsning i timerne
- Mere anerkendende tilgang

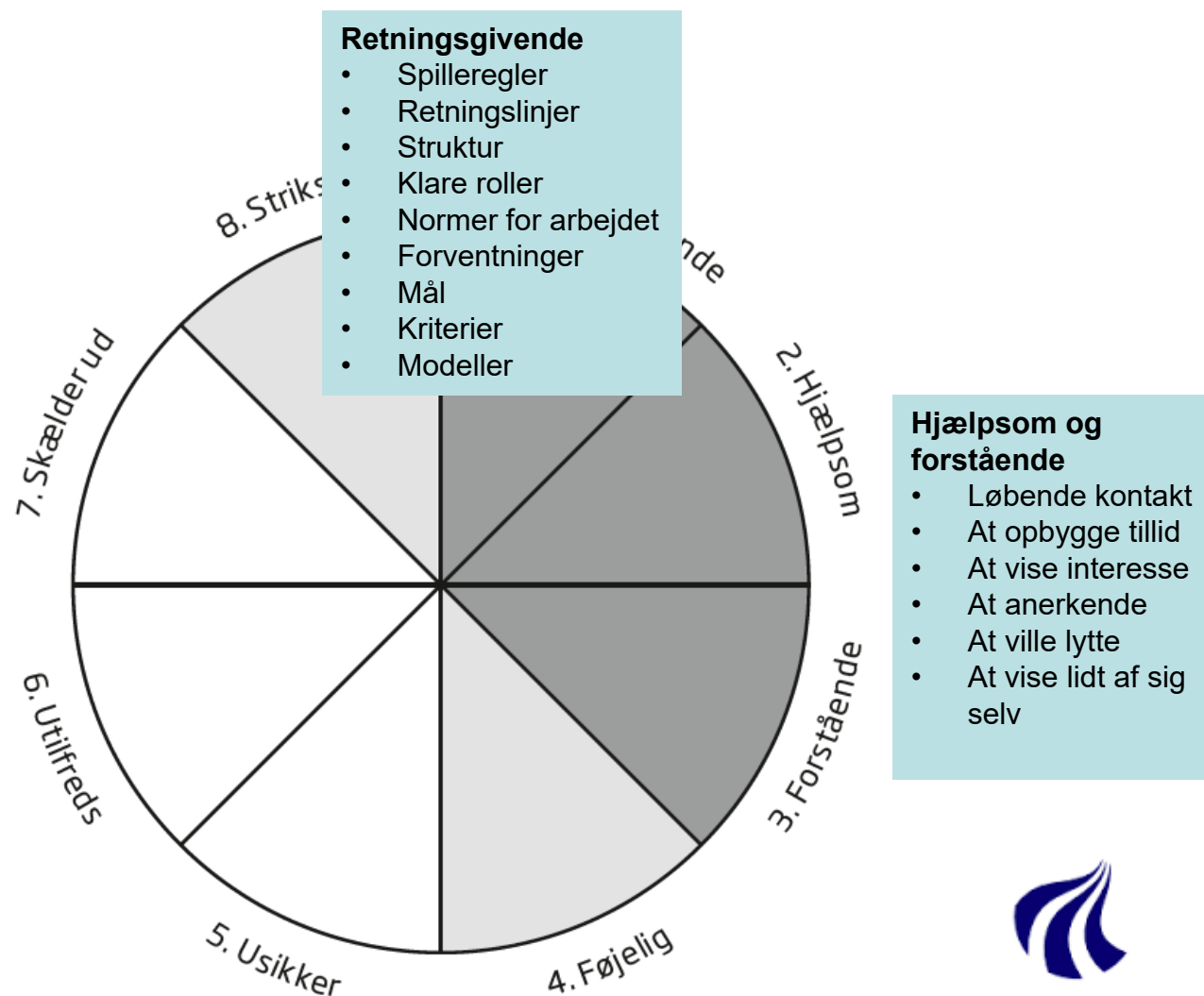
Behovet for styring og kontakt stiger, når ...

Behovet for styring og kontakt er generelt. Men det stiger for

- nye elever
- elever med negative skoleerfaringer
- uddannelsesfremmede elever
- elever med anden etnisk baggrund
- elever med koncentrationsproblemer
- psykisk sårbare elever med stress, depression o.l.
- elever med særlige udfordringer: ADHD, ASF osv.

De har særligt behov for tryghed og sikkerhed = styring og kontakt

Hvordan kan vi øge styring og kontakt?

Konkret inspiration til øget styring og kontakt

1. Udvikling af mere tydelig arbejdskultur på skolen
2. Professionalisering og fagliggørelse af lokalet
3. Struktur på lektionen og god timestart
4. Styring af elevers mobil- og computerbrug
5. Øge den daglige kontakt mellem lærer og elever
6. Være mere anerkendende
7. Vise empati i elevers svære situationer
8. Skabe et venligt skolemiljø

(Ågård 2016)

Ideer til god timestart

Tydelig lektionsstart styrker både styring og kontakt

- Kontakt og faglig koncentration fra første minut
- Klare retningslinjer for lektionen, lektionsplan
- Alle computere lukket fra start
- Øjenkontakt, hilsen = alle elever bliver set
- "Varme rummet op" = venlig stemning
- Starter

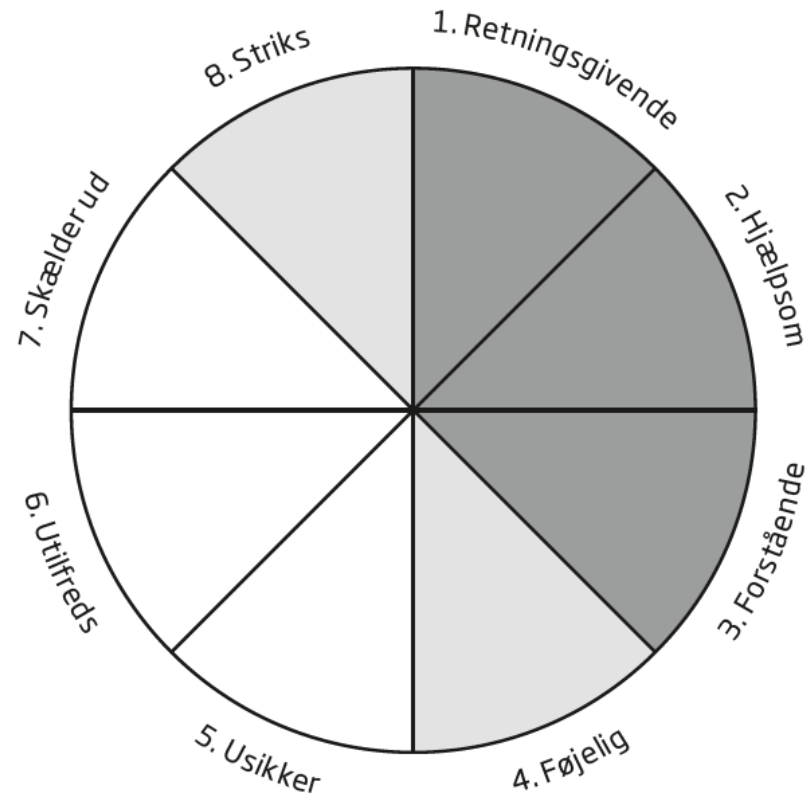

Ideer til timeafslutning

- Markere tydeligt, at der er 10 min. tilbage
- Vende tilbage til lektionsplanen: Hvad nåede vi?
- Mikro-evaluering – to post-it:
 1. Hvad har jeg først og fremmest lært i dag?
 2. Hvad har jeg stadig svært ved at forstå?

Afsluttende pointer

1. Målet er den autoritative klasseledelse: Venlig i klare rammer
2. Styring og kontakt er ikke modsætninger
3. Husk at dreje til højre

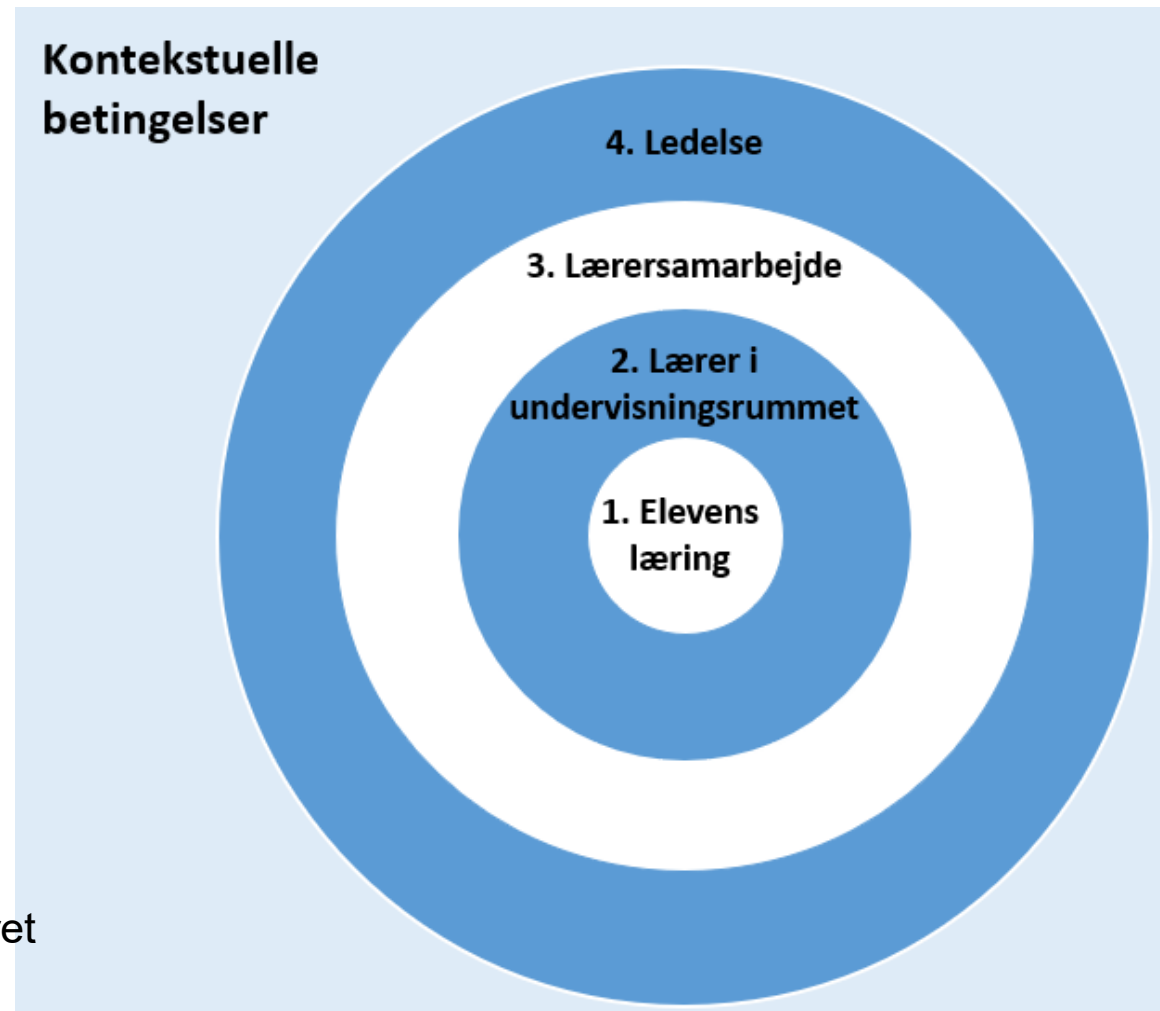

Gruppediskussion

1. Hvilke af oplæggets pointer er særligt interessante eller relevante?
2. Giver de inspiration til at gøre noget nyt eller anderledes som uddannelsesleder?

Den pædagogisk ledelsesopgave

Viviane Robinson
2015: Elevcentreret
ledelse

Pædagogiske ledelsesredskaber

Observation af undervisning:

- Et af de vigtigste ledelsesredskaber til at udvikle lærernes undervisning
- En måde at komme tæt på kerneopgaven
- En måde at udvikle tillidsforhold leder-lærere

Hvad er jeres erfaringer med observation?

- Kort diskussion

Forslag til supervision

- Supplere eksisterende skemaer
- Bruge Styring-kontakt-modellen som begrebsmæssig ramme
- Observere, hvordan læreren arbejder med
 - striks
 - retningsgivende
 - hjælpsom
 - forstående
- Notere i skema:

